

STANDARDİZASYON

**ZTM 433 KALİTE KONTROL VE
STANDARDİZASYON**

STANDARDİZASYON NEDİR?

Standardizasyon, mevcut ve olası problemler dikkate alınarak, belirli bir konuda ortak ve tekrar eden kullanımlar için en uygun düzeyde bir düzen gerçekleştirilmesi amacıyla gerekli hükümlerin oluşturulması faaliyetidir (TS EN 45020 «Standardlaştırma ve İlgili Faaliyetler - Genel Terimler ve Tarifleri»). Sözkonusu mevcut ve olası sorunlar ürün, üretim süreci veya yöntemi ile ilgili olabileceği gibi ticari ve sosyal anlamda karşılaşılan sorunlar da olabilmektedir. ISO/IEC Guide 2 standardizasyonu TS EN 45020'deki tanıma paralel olarak; mevcut ve olası sorunlar için verilen kapsamda belirlenebilecek uygun düzenin oluşturulması için genel ve tekrar edilen kuralların belirlenmesi faaliyeti olarak tanımlamaktadır (Kahvecioğlu ve Algan, 2014).

STANDART NEDİR?

Standartlar ,tüm ilgili tarafların katılımlarıyla geliştirilmiş ,üzerinde uzlaşma sağlanmış ,ortak ve tekrarlanan kurumlar için hazırlanan , yetkili bir kurumca onaylanmış, uygulaması zorunlu olmayan dokümanlardır. Uluslararası Standardizasyon kuruluşu (ISO) ve uluslararası Elektronik Komisyonu (IEC) standardı aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

- Tüm tarafların katılımıyla geliştirilen
- Uzlaşma ile hazırlanan,
- Yetkili bir kurum tarafından onaylanan
- Temel ve tekrarlanan kurallar ortaya koyan
- Faaliyetler veya onların sonuçları ile ilgili kural ve/veya kılavuz belirleyen
- Bu kurallarla verilen kapsam için uygun düzen getiren dokümanlardır.

TEKNİK DÜZENLEME NEDİR?

- Ürünlerin özelliklerine veya işlem ve üretim yöntemlerine ilişkin, uyulması zorunlu belgelere, yasal düzenlemelere "teknik düzenleme" denir.
- Teknik düzenlemeler, terminoloji, semboller, ambalajlama, işaretleme, etiketleme vb. şekillerde karşımıza çıkabilir.

STANDARDİZASYONUN TARİHÇESİ

PROF. DR. AHMET ÇOLAK

İndus Vadisi Uygarlığı (MÖ 3000 – MÖ 1500)

Güney Asya'da yaşamış olan uygarlık tekbiçim ağırlık ve ölçülerin geliştirildiği ilk uygarlıktır.

Eski Mısır (MÖ 2500)

Eski Mısırlılar piramitleri yaparken ölçü birimleri standardı ve iş akışı planlaması yapmıştır.

Marcus Vitruvius Pollio (MÖ80/70 MÖ15)

Çağdaş ölçü birimlerini kullanan ilk kişi olduğu için ilk mühendis olarak bilinir.

Magna Carta Büyük Özgürlük Fermanı (1215)

Yetki düzenlemeleri dışında tarım ürünleri standartları ev ağırlık ölçüleri standardize edilmiştir.

Sanayi Devrimi

1841 yılında Joseph Whitworth vida dişi icat etmiş ve dişlinin nasıl imal edileceği yazılı doküman haline getirmiş. Standardizasyon kamu alımlarında önemli bir unsur oluşturmuştur.

Kanunname-i İhtisab-ı Bursa

Ülkemizde ilk yazılı standart ,1502 tarihli padişah fermanıdır. Bu ferman ile birçok ürüne standart getirilmiş ve ürünlerin rayiçleri belirlenmiştir.

KANUNNAME-İ İHTİSAB-I BURSA FERMANININ KAZANDIRDIKLARI

- Tarım ve hayvancılık ürünleriyle mevcut sanayi mamulleri gerek vasıf gerekse fiyat yönlerinden standart sayılabilecek esaslara bağlanmış ve özel bir teşkilatla bunlar sürekli bir denetim altında tutulmuştur,
- Standart esasları ve narhların tespitinde üreticilerin, bilirkişilerin, halkın ve diğer ilgililerin fikirleri alınıp, yazılı belge haline getirilmiştir,
- Tarım ürünleri değerlendirilirken cins, tür, çeşitleri ile turfanda zamanları göz önünde bulundurularak, fiyatları sabit tutularak, sadece üretim mevsimlerine göre değiştirilmiştir.
- Sanayi mamullerinden hammaddeler ve işçilik üzerinde durulmuş, gereken yerlerde bileşim ve boyutlar verilmiştir.
- Alım satımlarda tüccarlar ile dükkanda veya seyyar satıcılar için ayrı kar hadleri konulmuş ve kar payı genel olarak yüzde on olarak kabul edilmiştir.

TERMİNOLOJİ / AŞAMALAR

• Paydaş	İş Programı	Uygunluk
• Uzlaşma	Yeni Konu	Telif Hakları
• Yetkili Kurum	Tasarı	Teknik Düzenleme
• Uygulama Durumu	Mütalaa	
• Teknik Komite	Tadil	
• Alt Komite	Düzeltilme	
• Ayna Komite	Revizyon	
• Çalışma Grubu	Sistematik Gözden Geçirme	
• Komite Başkanı	Aynen Kabul	
• Komite Üyesi	Oylama	
• Komite Sekreteri	Uyumlaştırma	
• Konu Raportörü	Çakışma	
• Uluslararası Standart	Durdurma Prosedürü	
• Bölgesel Standart	Bildirim Prosedürü	
• Ulusal Standart	Sapma	

STANDARDİZASYONUN AMAÇLARI

- Temel Gerekerin Belirlenmesi
- Çevre ve sağlığın korunması
- Uyumluluđun Sağlanması
- İyileřtirme
- Ticari engellerin kaldırılması
- Uygunluk Deđerlendirmesi
- Taleplerin Deđerlendirilmesi
- Teknoloji kullanımının artırılması
- İnovasyon ve Ar-Ge Çalışmalarının desteklenmesi
- Pazar Olanaklarının Artırılması
- Ekonomik Etkinliđinin Artırılması

STANDARDİZASYONUN GETİRİLERİ

PROF. DR. AHMET ÇOLAK

- Ekonomik Getirileri

Ülkelerin ekonomik büyümelerinde önemli bir araçtır.

- Üreticiye Getirileri

- Pazara kolay girme ve rekabet üstünlüğü,
- Üretimde planlama,
- Uygun kalite ve seri üretim,
- Kayıp ve atıkların/artıkların en aza indirilmesi,
- Verimlilikte artış,
- Depolama ve taşımada kolaylık,
- Stokların azaltılması.

- Tüketickiye Getirileri

- Ürün ve hizmetlerin kaliteli ve güvenilir olması,
- Çevrenin korunması,
- Karşılaştırma ve seçim kolaylığı,
- Aldanma ve sahteciliğin önlenmesi,
- Tüketicinin bilinçlenmesi

- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Getirileri

- Pratik çözümler,
- Üretim ve yönetim süreçlerinin iyileştirilmesi,
- Pazar imkanlarını öğretir,
- Yeni girişim olanakları sağlaması,
- Teknolojik ar-ge verileri sağlaması,
- Müşteri memnuniyeti sağlaması,
- Maliyette tasarruf sağlanması

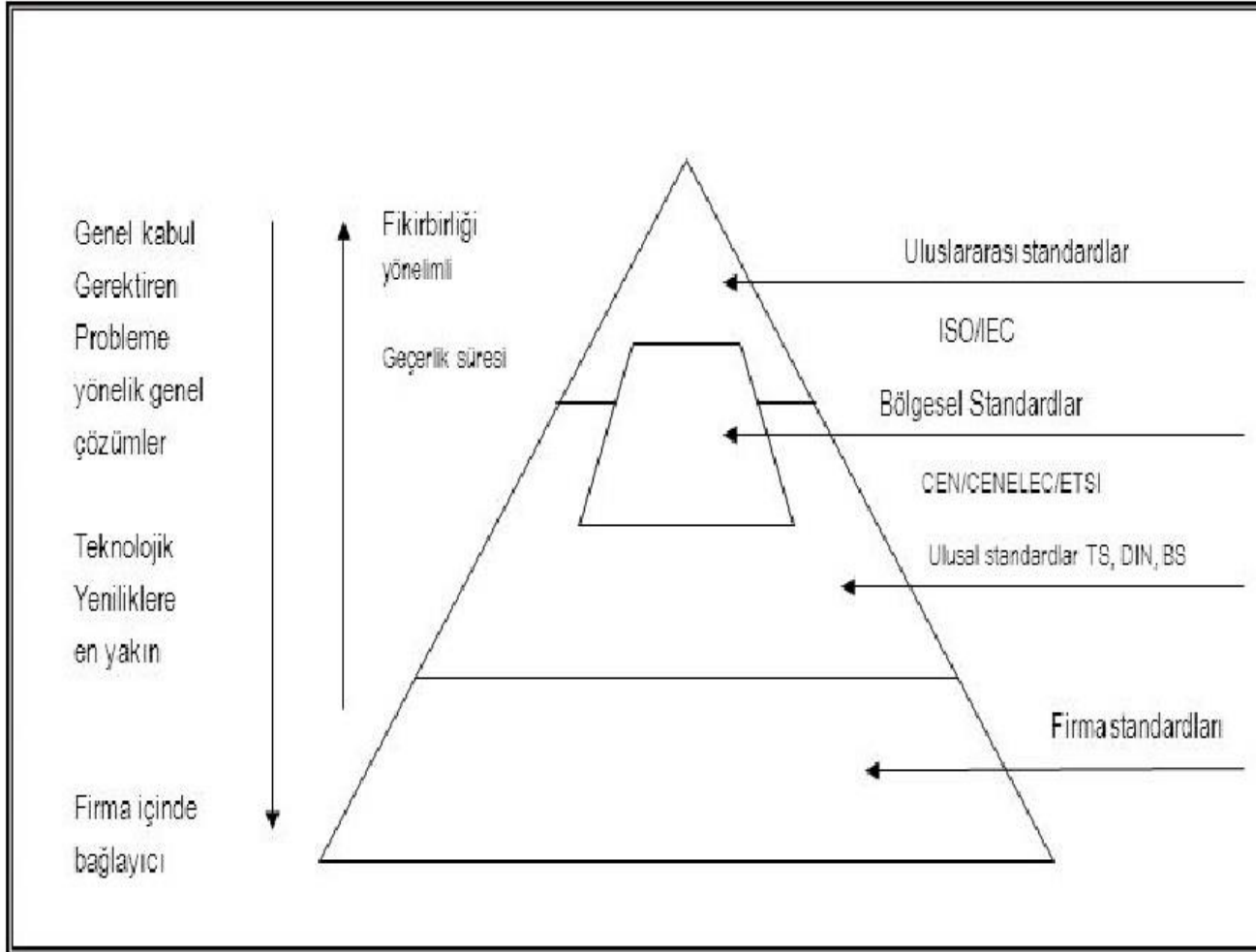
STANDART TÜRLERİ

PROF. DR. AHMET ÇOLAK

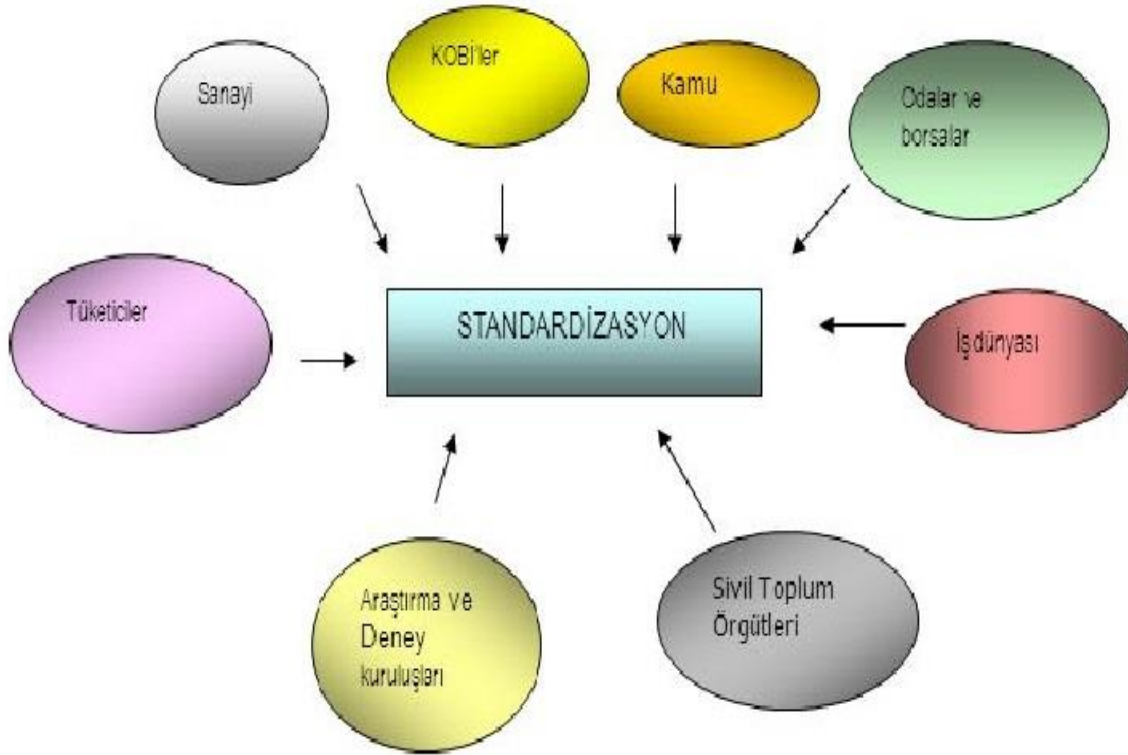
Standart Hazırlayıcısına Göre	Uygulama Alanına Göre	Orijinine Göre Standartlar	Kullanım Amacına Göre Standartlar
De Jure Standartlar	Uluslararası Standartlar	Temel Standartlar	Madde-Mamul Standartları
De Facto Standartlar	Bölgesel Standartlar	İkincil Standartlar	Kural Standartlar
Forum Standartları	Ulusal Standartlar		Deney Standartları
	Sanayi Standartları		Süreç Standartları
	Firma Standartları		Hizmet Standartları

STANDARDİZASYON PİRAMİDİ

STANDARDİZASYONUN PAYDAŞLARI

Standardizasyonun demokratik meşruiyeti, tüm paydaşların katılımına bağlıdır.

STANDART HAZIRLAMA İLKELERİ

PROF. DR. AHMET ÇOLAK

ULUSLARARASI STANDART KURULUŞLARIN (İSO VE İEC) STANDART HAZIRLAMA İLKELERİ	AVRUPA STANDART KURULUŞLARIN (İSO VE İEC) STANDART HAZIRLAMA İLKELERİ	ULUSAL STANDART KURULUŞLARIN STANDART HAZIRLAMA İLKELERİ
Hedef	Şeffaflık	Açıklık ve Şeffaflık
Performans Yaklaşımı	Açıklık ve Gelişim Boyutu	Kapsam
Homojenlik	Tarafsızlık ve Uzlaşma	Planlama
Dökümanların Tutarlılığı	Etkinlik ve uygunluk	Tarafsızlık ve Uzlaşma
Resmi Baskıların Eşitliği	Uyumluluk	Uyumluluk
Bölgesel veya ulusal standart olarak uyumlaştırmaya Uygunluk	Elverişlilik ve Sürdürülebilirlik	
Planlama		

ULUSLARARASI STANDARDİZASYON

- **ISO**, Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı-
International Organization for Standardization,
- **IEC**, Uluslararası Elektroteknik Komisyonu-
International Electrotechnical Commission,
- **ITU**, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği-
International Telecommunication Union

BÖLGESEL STANDARDİZASYON

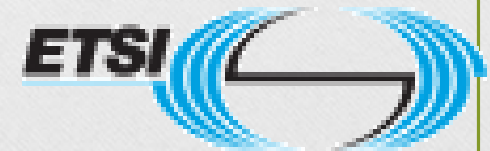
- **CEN**, Avrupa Standardizasyon Komitesi-
European Committee for Standardization

- **CENELEC**, Avrupa Elektroteknik
Standardizasyon Komitesi- European
Committee for Electrotechnical
Standardization

- **ETSI**, Avrupa Telekomünikasyon
Standartlar Enstitüsü-European
Telecommunications Standards Institute

ULUSAL STANDARDİZASYON

○ **TSE**, Türk Standardları Enstitüsü

○ **BSI**, British Standards Institution, İngiltere

○ **ANSI**, American National Standards Institute, ABD

○ **JISC**, Japanese Industrial Standards Committee, Japonya

○ **DIN**, Deutsches Institut für Normung, Almanya

○ **AFNOR**, Association Française de Normalisation, Fransa

Dünyada Faaliyet gösteren bir çok uluslararası standart kuruluşu bulunmaktadır. Bu kuruluşlardan ülkemiz ve dünya açısından önemli olan iki uluslararası organizasyon özetlenmiştir: